

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Convergentie en communicatiegrondrechten	10
1.1 Inleiding	10
1.2 Probleemstelling.....	11
1.3 Plan van aanpak.....	11
1.4 Begripsbepaling	12
1.4.1 De grondslagen van de vrijheid van meningsuiting.....	13
1.4.2 Communicatievrijheid en privacy: het communicatiegeheim	15
1.4.3 Informatiesamenleving	21
1.4.4 Juridische convergentie	26
1.4.5 De overheid in de informatiesamenleving.....	26
1.5 Begrenzing van het onderzoek	28
2. Artikel 7 Grondwet	30
2.1 De Nederlandse Grondwet.....	30
2.1.1 Karakter en interpretatie van de Grondwet.....	30
2.1.2 Toetsingsverbod	31
2.1.3 Grondwet in de informatiemaatschappij.....	33
2.2 Vrijheid van meningsuiting	34
2.2.1 Geschiedenis van artikel 7 Grondwet.....	34
2.2.2 De formulering van de vrijheid	36
2.3 Object en reikwijdte	37
2.3.1 Toegang	40
2.3.2 Techniek.....	46
2.3.3 Informatiebeleid	50
2.4 Beperkingen	51
2.5 Voorstellen in het digitale tijdperk	54
2.5.1 De Commissie Franken	54
2.5.2 Het mandaat van de Commissie Franken	54
2.5.3 De voorstellen van de commissie Franken en het kabinetsstandpunt.....	55
2.5.4 Techniek.....	59
2.5.5 Zorgplicht	59
2.5.6 Beperkingen.....	60
2.6 Conclusie	61
3. Artikel 13 Grondwet	64
3.1 Inleiding	64
3.2 Het communicatiegeheim in de Grondwet.....	64
3.2.1 Object en reikwijdte	68
3.2.2 Horizontale werking	71
3.2.3 Beperkingen.....	72
3.2.4 Nationale veiligheid	75
3.3 Wijzigingsvoorstellen	77
3.3.1 Voorstel 25 443: 'Vertrouwelijke communicatie'.....	77
3.3.2 De Commissie Franken	81
3.3.3 Het kabinetsstandpunt.....	83
3.4 Conclusie	84
4. Communicatiegrondrechten in Europa.....	86
5. Artikel 10 EVRM	90
5.1.1 Grondslag	90
5.1.2 Object en reikwijdte	90
5.1.3 Beperkingen.....	92
5.1.4 Positieve verplichting.....	92

5.2	Techniek	93
5.2.1	Algemeen	93
5.2.2	Pers	94
5.2.3	Film	95
5.2.4	Omroep en telecommunicatiemiddelen	96
5.3	Conclusie	99
6.	Artikel 8 EVRM	101
6.1	Grondslag	101
6.2	Object en reikwijdte	101
6.2.1	Verhouding tot artikel 10 EVRM	102
6.3	Beperkingen	103
6.3.1	Positieve verplichting.....	103
6.4	Techniek	104
6.4.1	Briefgeheim	104
6.4.2	Elektronische communicatiemiddelen	104
6.5	Andere initiatieven van de Raad van Europa	108
6.6	Conclusie	110
7.	EU en grondrechten.....	112
7.1	De economische vrijheden.....	113
7.2	Secundair Gemeenschapsrecht	116
7.2.1	Richtlijnen.....	116
7.2.2	eEurope, de informatiesamenleving op zijn Europees	118
7.3	De derde laag: het Grondrechtenhandvest	121
7.4	Conclusie	123
8.	Communicatiegrondrechten in de Verenigde Staten	125
9.	Het First Amendment.....	131
9.1	Het First Amendment.....	131
9.2	Object en reikwijdte	132
9.3	Toegang.....	135
9.4	Beperkingen	136
9.5	Techniek	139
9.5.1	Drukpers	139
9.5.2	Post en First Amendment.....	139
9.5.3	Telegrafie	141
9.5.4	Telefoon	142
9.5.5	Film	144
9.5.6	Ether-Omroep	145
9.5.7	Kabel	149
9.5.8	Internet en First Amendment	152
9.6	Conclusie	155
10.	Het Fourth Amendment.....	159
10.1	Inleiding	159
10.2	Het communicatiegeheim	159
10.2.1	Geschiedenis.....	159
10.3	Object en reikwijdte	165
10.4	Beperkingen	167
10.5	Techniek	168
10.5.1	Pre-Katz	168
10.5.2	De uitspraak Katz	168
10.5.3	Post-Katz.....	169
10.5.4	Internet.....	170
10.5.5	Antiterrorism Act 2001	176
10.5.6	Analyse	176
10.6	Conclusie	178

11. Conclusies	181
11.1 Inleiding	181
11.2 Rechtsvergelijking	181
11.2.1 Inleiding	181
11.2.2 Vrijheid van meningsuiting	182
11.3 Communicatiegeheim	188
11.3.1 De rol van het toetsingsverbod	192
11.4 Techniek	192
11.5 Aanbevelingen	197
Literatuur	200
Summary	215